

תלמוד ישראלי

הדף היומי לילדים

מן התלמוד

סדר נזיקין,
מסכת מכות, דף כ'

"הנו רבנן: 'ושרט' - יכול אפילו שרט על ביתו שנפל ועל ספינתו שטבעה ביום תלמוד לומר 'לנפש' - אינו חייב אלא על המת בלבד"

מעיל - מכניס
חדא - אחת

א

הסבר: במשנה נאמר שהשרוט את עצמו כאבלות חייב מלקות התלמוד לומד מהפסוק שרק על שריטה שבאה כאבלות על מת חייבים מלקות, אבל מי ששרוט את עצמו כצער על ביתו שנפל או ספינתו שטבעה - פטור.

★ | מן ההיסטוריה

טביעת האונייה "סטרומה"

"סטרומה" היתה אוניית מעפילים שנשאה על סיפונה כ-760 פליטים יהודים, שניסו להימלט מרומניה לארץ ישראל. הספינה היתה ישנה ובמצב תחזוקה ירוד, ולא היתה אמורה לשאת יותר מ-100 נפש. היא יצאה לדרך בכ"א כסלו תש"ב (11.12.41). לאחר ארבעה ימים התקלקל המנוע ו"סטרומה" נגרה לחופי טורקיה. הטורקים סירבו לאפשר לנוסעים לרדת, והבריטים סירבו לאפשר להם לעלות לארץ. לבסוף גררו הטורקים את "סטרומה" ללב ים והשאירו אותה שם, בלי מזון ומים. צוללת סובייטית, שקיבלה הוראה לירות בכל ספינה לא מזוהה, ירתה לעברה. הספינה טבעה ורק אחד מהנוסעים שרד ונשאר בחיים. היה זה האסון הגדול ביותר בתולדות ההעפלה לארץ ישראל.

האונייה סטרומה בהיותה יאכטה בשלהי המאה ה-19, בטרם היתה אוניית העפלה (Wikipedia)

סדר נזיקין | מסכת מכות י"ד-כ'
פרשת ויצא | א'-ז' בכסלו (19-25 לנובמבר)

דף י"ד: "מצוות עשה" ו"מצוות לא תעשה"

ישנן **"מצוות עשה"** - מצוות שחובה לקיים, כגון: מצה, שופר, סוכה וכו', ויש **"מצוות לא תעשה"** - איסורים שחובה להימנע מהם, כגון: אסור לאכול חזיר, אסור לאכול נבלה, אסור לעשות קלאכה ביום טוב. העובר על לא תעשה במזיד מתחייב במלקות והמשנה מפרטת כמה איסורי לאו שמתחייבים עליהם מלקות. המשנה אינה מונה את כל האיסורים הללו אלא רק את אלה שיש בהם חידוש או צורך לפרטם. הרמב"ם, לעומת זאת, מונה את כל האיסורים שמתחייבים עליהם מלקות, 207 בסך הכל. סימן לדבר: **"ילקו זדים" - בגימטריא 207**. כאמור, ישנם 207 איסורי לאו שלוקים עליהם, אך ישנם עוד איסורי לאו שאין לוקים עליהם, ויחד כל איסורי הלאו הם 365.

דף ט"ו: לאו הניתק לעשה

ישנם סוגים של איסורי לאו המכונים **"לאו הניתק לעשה"**. אלה הם **איסורים שמי שעובר עליהם, צריך לקיים מצוה שמטרתה תיקון העברה**. למשל, אדם שגזל ועבר על "לא תגזול" צריך לקיים מצוה עשה "והשיב את הגזלה". גם לגבי שילוח הקן התורה מצוה "לא תיקח האם על הבנים" - המוצא קן ציפור אינו רשאי לקחת את האם והבנים יחד. מי שעבר על האיסור ונטל את האם והבנים יחד יכול לתקן את האיסור ולקיים עקשיו "שילוח הקן" על ידי שישלח את האם. בדף זה לומדים שאין חיוב מלקות על "לאו הניתק לעשה".

דף ט"ז: מצות פאה

ישנן **מצוות אחדות שאנשים בעלי קרקעות המגדלים בהן פרות זוכים לקימן. אחת המצוות הללו היא מצות "פאה"**. התורה מצוה את בעל השדה, שפאשר הוא עומד לקצור את שדהו, לא יקצור את כולו לעצמו, אלא ישאיר חלק מהיבול לעניים. מדוע המצוה מכונה **"פאה"**? "פאה" מלשון "קצה", "סוף", ועיקר מצות פאה היא להשאיר לעניים תבואה בסוף הקצירה, אחרי שסיימו לקצור את התבואה מלבד הפאה.

ומה יעשה מי שקצר את שדהו ולא הותיר בו פאה? עליו להשאיר פאה לעניים מן "העומרים" - התבואה הקצורה. רבי ישמעאל אמר שאפילו אם הוא כבר עשה בצק מן התבואה עליו להפריש לעניים חלק מן הבצק, ובכך הוא מקיים מצות פאה.

דף י"ז: מה מיוחד בדברים הללו?

בדף זה עוסק התלמוד בדברים אחדים שיש בהם קדושה, ולכל אחד מהם יש חומרה מיוחדת שאינה קיימת בדברים האחרים.

קרְבֵּן עוֹלָה - הוא עולה כליל על המזבח, כולל הכֶּשֶׁר, לעומת יתר הקרְבָּנוֹת שֶׁמִּקְרִיבִים מֵהֶם רק את החֲלָבִים.

קרְבֵּן חֲטָאת וְאַשָׁם - מִכֶּכֶּרִים על חטא יָדוּעַ, לעומת יתר הקרְבָּנוֹת.

קרְבֵּן בְּכוֹר - התורה מצוה לתת לכהנים את הבכורות של הבָּהֳמוֹת הטהורות. הכהנים מקריבים אותם לקרבן ואוכלים את הכֶּשֶׁר.

על בְּכוֹר בְּהֵמָה חֲלָה קדושת קרבן מרגע הלידה, כי הוא קדוש מאֲלֵוִי, לעומת יתר הקרְבָּנוֹת שֶׁחֲלָה עֲלֵיהֶם קדושה רק מִהֲרַגַּע שֶׁהִקְדִּישׁוּ אוֹתָם.

קרְבֵּן שְׁלָמִים - טעון תְּנוּפָה: לאחר השְׁחִיטָה וזריקת הדם נוטלים את הֶחָזֶה וְהַשּׁוֹק מן השְׁלָמִים וּמְנִיפִים אוֹתָם, לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה, קְדִימָה וְאַחֲרָה.

דף י"ח: "כל הראוי לבילה"

בבית המקדש הוקרבו קרְבָּנוֹת שׁוֹנִים. אחד הקרְבָּנוֹת הוא "קרְבֵּן מִנְחָה".

מהו "קרְבֵּן מִנְחָה"? הביאו סולת, שֶׁמֶן וּלְבֹנָה וּמֵהֶם הִכֵּהוּ הַכִּין קְרָבֵנו. כִּפִּי שֶׁמִּפְרֻטָּת התורה בִּפְרֻשֶׁת וִיקָרָא.

אחת הפעולות שצריך לעשות היא עֲרֻבּוֹב הַשֶּׁמֶן וְהַסּוּלָּת יחד.

ומה הדין אם הבעלים נדר להביא כמות גדולה, והכהן הניח את השֶׁמֶן וְאֶת הַסּוּלָּת בְּתוֹךְ כִּלִּי אֶחָד, אֵךְ לֹא עָרַב אוֹתָם יחד? הַהֲלָכָה קוֹבֵעֶת שֶׁהַקְרָבֵן כָּשֶׁר, אֵךְ בְּתַנְאִי אֶחָד - שֶׁאֶפְשָׁר לְעָרַבֵּב אֶת הַשֶּׁמֶן וְאֶת הַסּוּלָּת, אֲבָל, אִם הִכֵּהוּ הַכִּין כְּמוֹת גְּדוּלָּה שֶׁל סוּלָּת וְאִי אֶפְשָׁר לְעָרַבֵּב אֶת הַשֶּׁמֶן וְאֶת הַסּוּלָּת, מִפְּנֵי שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לְעָרַב כְּמוֹת כֹּה גְּדוּלָּה יחד - הַקְרָבֵן פָּסוּל. כְּלוּמָר: צָרִיךְ שִׁיְהִיָּה אֶפְשָׁר לְעָרַב אֶת הַשֶּׁמֶן וְאֶת הַסּוּלָּת.

כָּלֵל זֶה מְכוּנָה בְּתַלְמוּד: **"כל הראוי לבילה - אין בילה מעכבת בו".** "בילה" מִלְשוֹן בְּלִילָה, עֲרֻבּוֹב. כָּלֵל זֶה קוֹבֵעַ, כִּי מִי שֶׁרָאוי לְהִתְעַרְבֵּב, לְהִיבָּלֵל - גַּם אִם לֹא עָרַבְּו אוֹתוֹ - הֵרִי הוּא כָּשֶׁר. אֵךְ מִי שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לְעָרַבְּו, הֵרִי הוּא פָּסוּל.

מתולדותיו | 2

דוד סטוליאר

(תרפ"ג-תשע"ד, 1922-2014)

דוד סטוליאר ז"ל היה הניצול היחיד של אוניית המעפילים "סטרומה". דוד נולד ברומניה, ובשנת ת"ש (1940) נשלח למחנה עבודה יחד עם כל הצעירים היהודים. אביו הצליח לשחרר אותו משם ולהשיג עבורו דרכון, והוא עלה על סיפון ה"סטרומה" כדי להימלט מהשואה לארץ ישראל. **לאחר שצוללת סובייטית הטביעה את ה"סטרומה", הצליח דוד ואחד מקציני הספינה לטפס על קורה מעל קו המים, ולאורך הלילה עודדו אחד את השני כדי שיחזיקו מעמד ולא יקפאו למוות. לפנות בוקר מת הקצין. לאחר כ-24 שעות במים נאסף דוד על ידי סירת דיג טורקית והועבר לטיפול.** הוא נאסר למשך שישה שבועות, ולאחר מכן הותר לו לעלות לארץ. דוד התגייס לצבא הבריטי ולחם בצפון אפריקה, ומאוחר יותר לחם במלחמת העצמאות. בעקבות עסקיו עזב את הארץ והתגורר ביפו ובארצות הברית, שם נפטר.

דוד סטוליאר, משמאל, הניצול היחיד מן האניה סטרומה. בחברת שמעון ברוד, עסקן יהודי, באיסטנבול (Wikipedia)

תעודת זהות - תלמוד ישראלי

תלמוד ישראלי- הדף היומי לילדים, מחבר ומנגיש את לימוד התלמוד, מגביר אהבת תורה ומעצים את התא המשפחתי והקהילתי.

הפרויקט כולל- שבעה כרכים המקיפים את כל דפי התלמוד עפ"י סדר הדף היומי, עלונים שבועיים המופצים בעשרות אלפי עותקים, דף פייסבוק f, 60 סרטונים ב- YouTube בשיתוף ערוץ מאיר עם כוכבי הילדים אסי וטוביה.

לפתיחת מוקד לימוד כקהילה או בית ספר למרצים: **ענבל הלל רכזת פרויקטים**
03-9250274 | טל. inbalh@medison.co.il

תלמוד ישראלי

הדף היומי לילדים

דף י"ט: מצות ביכורים

אדם שיש לו פרדס או שדה, בו הוא מגדל אחד משבעת המינים, עליו להביא לבית המקדש בכל שנה את הפרות הראשונים שגדלו בשדהו בשנה זו.

"ביכורים" מלשון בכור. אלה הפרות הראשונים, הביכורים.

הולך אדם בפרדסו, והנה הוא מכחין שבין עלי העץ מתחיל לבצבץ פרי. נוטל חוט, קושר על הפרי ואומר: "הרי אלו ביכורים". כשהפרי גדל והיה ראוי לאכילה, הוא קטף אותו, הניח אותו בכלי ועלה לבית המקדש.

בדף זה לומדים שתי מצוות שמקיימים בעת הבאת הביכורים:

א. "קריאה" - בעל הפרות קורא את פסוקי התורה העוסקים במצות ביכורים והוא משבח את הקב"ה על הארץ שהבטיח לאבותינו ועל שקיים את הבטחתו.

ב. "הנחה" - מניחים את הביכורים לפני המזבח. לאחר מכן הכהנים נוטלים את הביכורים והם רשאים לאכול אותם.

עוד נאמר בתלמוד בשם רבי אלעזר בן יעקב, שגם את הביכורים מניף הכהן.

דף כ': שרט לנפש

התורה אוסרת עלינו לשרוט בבשר כביטוי לצער על פטירה, כפי שנוהגים חלק מן הנוכרים. כך נאמר בתורה בפרשת ויקרא: **"ושרט לנפש לא תתנו בבשרכם". מי שעובר על האיסור מתחייב מלקות.** האם יתכן שאדם ישרוט בבשרו שריטה אחת והוא יעבור בכך על כמה איסורים?

במשנה נאמר שמי ששרוט שריטה אחת על חמישה מתים - מתחייב חמש פעמים.

על המפה

כיכר "סטרומה" בחולון

כיכר "סטרומה" ממוקמת במפגש של רחובות ראשיים בחולון. במרכז הכיכר ניצבת אנדרטת שיש גבוהה על משטח מוגבה שברכת מים בצידו המזרחי. האנדרטה הוצבה במקום בשנת תשכ"ח (1968). היא פוסלה על ידי האמן אנדרו רבס, פסל יליד רומניה שגר בחולון ויצר פסלים העומדים במספר מקומות בעיר. באנדרטה מוצגת דמות אדם טובע לצד הספינה "סטרומה" השוקעת בים. בתחתית האנדרטה, בתוך תא נעול, נמצאת מגילת קרבנות "סטרומה". בתחתית הצד האחורי של האנדרטה נרשם: **"אנדרטה זו הוקמה לזכר 801 המעפילים יוצאי רומניה אשר בדרכם לארץ ישראל באניה "סטרומה" (עם 10 אנשי הצוות) טובעו ע"י צוררי עמנו במימי הים השחור ביום ז' אדר תש"ב 24.2.1942".**

אנדרטה לניספים באניה סטרומה, בכיכר סטרומה בחולון (Avi1111)

שאלת השבוע

התשובות לשאלות נמצאות בעלון זה

א. מהי מִצַּוַת פֶּאֶה וכיצד מקיימים אותה?

ב. מהי מִצַּוַת בְּכוֹרִים וכיצד מקיימים אותה?

את התשובות יש לשלוח במייל:
talmudisraeli@medison.co.il

בין הפותרים נכונה תיערך הגרלה שבועית*
והזוכה בה יזכה בטאבלט איכותי או בסט ספרים
של התלמוד הישראלי (לפי בחירתכם).
הודעות ישלחו לזוכים במייל ושמותיהם יפורסמו
בדף הפייסבוק של התלמוד הישראלי.

*בפיקוח רואה חשבון

70 שנה למדינת ישראל

1964/תשכ"ד פתיחת המוביל הארצי

בשנת 1964 נחנך המוביל הארצי, שבנייתו החלה בשנת 1953. מוביל המים הארצי הוא העורק הראשי של מפעל המים הארצי של מדינת ישראל. הוא משמש לוויסות אספקת המים בארץ, ומאפשר ניצול יעיל של מקורות המים והעברתם מהצפון הגשום אל המרכז והדרום הדלים במים. המוביל הארצי מתחיל מהכנרת ואורכו כ-130 קילומטר. תוכניות ראשונות להקמתו הוכנו עוד לפני הקמת המדינה, אולם רק כעבור שנים רבות הושלמה הבנייה. המוביל הארצי הוקם כדי לתת מענה לבעיית המחסור במים באזורים שונים במדינה, ולהתגבר על מגבלות שנובעות מהתנאים השוררים בישראל: קרבה למדבר, פערים גדולים בכמות הגשמים באזורי הארץ, והעובדה שבצפון קיימים מקורות מים טבעיים ולא בדרום.

המפעל הארצי לפי תוכנית מוקדמות-בספרו של שמחה בלאס אוצרות המים בארץ ישראל (ארכיון מקורות - אני יצירתי)

ד'תשכ"ד/1964

מה החספר?

במפגש השבועי מופיעים כמה מספרים. השלימו אותם!

1. מספר איסורי הלאו שבתורה

2. מספר האיסורים שחייבים עליהם מלקות

3. מספר האיסורים שמתחייב מי ששרט את עצמו על חמישה מתים

4. מספר האנשים שהספינה "סטרומה" היתה אמורה לשאת

5. מספר האנשים שהיו על סיפונה של "סטרומה"

6. מספר האנשים שניצלו מטביעת "סטרומה"

דבר תורה לשולחן שבת

כאשר שמע לבן שיעקב הגיע לחרן, מיהר לרוץ לקראתו, חיבק ונישק אותו: "וַיְהִי כִשְׁמַע לְבִן אֶת שְׁמַע יַעֲקֹב בֶּן אֶחָתוֹ וַיֵּרָץ לִקְרָאתוֹ וַיִּחַבֵּק לוֹ וַיִּנְשֹׁק לוֹ וַיְבִיֵּאֵהוּ אֶל בֵּיתוֹ". שואלים על כך חז"ל: **האם לבן באמת אהב כל כך את יעקב? הרי בהמשך אנו רואים שרימה וניצל אותו בלי סוף, אם כן מה פשר החיבוקים והנשיקות הללו?** עונה על כך רש"י ואומר שלבן זכר כיצד הגיע אליעזר עבד אברהם לביתו עם גמלים עמוסים באוצרות, ומשום כך היה בטוח שיעקב הביא איתו גם הוא אוצרות יקרים. כאשר לבן לא ראה עם יעקב כסף וזהב, הוא חיבק ונישק אותו כדי למשוש ולבדוק בכך האם הוא מסתיר עליו אבנים יקרות. לאחר שהתאכזב לגלות שאין ליעקב דבר, נאלץ לבן להסתפק בעבודתו בתמורה למגורים בביתו.

יש לי מושג | חציצה

אדם שנטול את ידיו או טובל במקווה כדי להיטהר, צריך להסיר כל דבר שחוצץ בין המים לבין בשרו. טבעת על האצבע, או לכלוך על הגוף, יכולים להוות חציצה, וישנן הלכות מפורטות מה נחשב חציצה ומה לא. אם יש על עור האדם לכלוך מועט והוא אינו מקפיד עליו, אין זה נחשב לחציצה.

